

Nr 11/12 | Nov/Dec 2015

Bitidningen

Vinnarna i foto- tävlingen

Godaste
julrecepten
med honung

Mer av
Bitidningen

BIODLARNAN

Honungsburkar - Glasburkar

Vi säljer glasburkar i plastpaket, pallpriser, precis som vanligt, 350, 500, 700 gr samt sexkantsburkar i olika storlekar.

Skälderhuskupan

Tappmaskiner

Vaxinlämningen är öppen till 31/3

Begär vår katalog, sändes fritt

Flexikupan - nu även 3/4 Langstroth

Ångvaxsmältare

Joel Svenssons Vaxfabrik, SE-266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431 - 43 00 55, Fax: 0431 - 43 18 55

www.joelvax.se, E-post: info@joelvax.se. Stängt 22 / 12 - 6 / 1. Frakt o exp.avgift tillkommer.

Av Biodlare För Biodlare

Inlämning av ramar och vax.
Från 1 oktober till 31 mars är ni välkomna med era ramar och vax för rensning.

Vinterpriser på Nackakupan!
Under december och januari lämnar vi som traditionellt 10 % rabatt på Nackakupan. Passa på och fynda inför nästa säsong!

LP:s Biodling AB

Allt för din biodling!

Vi köper din honung!

Hör av dig för att få honungsvalet för 2015. shop@lpsbiodling.se eller 0533-63111

Vi köper gärna ditt överskottsvax!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

Besök vår webshop: www.lpsbiodling.se

Tåget mot framtiden

Tåget rusar fram och morgondimman är på väg att lättas, jag är på väg mot Biodlarnas hus i Skänninge. Tankarna far hit och dit. Undrar hur många av våra medlemmar som känner att det är vårt hus? Hur kan den känslan stärkas? Visionen är ju att huset ska bli en arena för möten. Möten som berikar med nya kontakter och tankar, som ger matnyttig kunskap och skapar energi.

Marita Delvert
Ordförande
marita.delvert@biodlarna.se

Vi gör tillsammans en resa mot framtiden. Vi vet nog någorlunda vart vi ska, men är alla med på tåget? Hur många sitter i sista vagnen och bara hänger med och vilka eldar på? Står några kvar på perrongen? Är vi överens om vilken fart som är lämplig och vilka stationer vi bara ska susa förbi? Vem kör loket? Bromsas det för ofta eller för sällan? Är vissa kontaktledningar nedrivna?

Många frågor utan svar. Svaren kan bara ges i dialog med medlemmar. Samtal behövs över och mellan organisationsnivåer där lyssnandet är det viktiga. En förutsättning för det är kanske trygghet och mod. Hur kan vi bli mer trygga och modiga tillsammans?

Tåget närmar sig Mjölby och där jag ska få skjuts till Skänninge. Vilket spännande uppdrag jag har, jag fylls av tacksamhet över det förtroende jag fått. Plötsligt känner jag glädje över vårt beslut att satsa mer på vår viktigaste kommunikationskanal, Bitidningen, genom att ge ut ett ytterligare nummer varje år. Vi tror att detta är hög medlemsnytta.

Mycket glad är jag också över styrelsens beslut att vara med och arrangera kongressen Beecome tillsammans med Biodlingsföretagarna och SLU 2016. Jag ser fram mot att möta er i Malmö 11–13 mars för att lära tillsammans, dela tankar och erfarenheter, stilla nyfikenhet och ha roligt!

Det är dags att sluta filosofera, nu ska agendan för mötet attackeras. Den är som vanligt fylld till bredden av olika frågor och det känns både roligt och utmanande.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@biodlarna.se

Bitidningen

Årgång 114

Redaktion: Storgatan 41 G, 69632 Askersund

Redaktör: Anna Ahnér

Telefon: 0142-482006

E-post: anna.ahner@biodlarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav två nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper.

ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0736-737428.

Epost: marita.delvert@biodlarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidsysselsättning, sprida kunskap om biodling, honungens egenskaper och pollinerings betydelse.

Förbundsexpedition:

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter)

Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar)

Plusgiro: 8685-0

E-post: sbr@biodlarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen, 0142-482000.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00. Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.biodlarna.se

Aktuella nr kan läsas via hemsidan.

Äldre BT kan laddas ner från hemsidan.

Läs Bitidningen även på internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

Mera Bitidning	5
Världskongressen Apimondia	6
Barn – framtidens biodlare	8
Brott mot biodlare	12
Hundar söker efter bisjukdomar	12
Bin behöver blommor	13
Savannernas honung	14
Fototävlingen avgjord	16
Bodlingen behöver respekt	19
Julens godaste recept	20
Tomten kommer med biböcker	22
Bihälsa	24
Kommittéernas uppdrag	26
Valberedningen	27
Vi minns, Almanackan	28
Årsinnehåll	31

Nästa nummer (1 – januari-numret) utkommer i slutet av december.

MANUSSTOPP: 1 december.

Numret därpå (2-16) i slutet av januari.
Manusstopp: 1 januari.

Manusstopp: Nr 1-1 dec, nr 2-1 jan, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr, nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

Skuggan av ett bi.
Foto: Anna Ahnér

Pricken över i:et på omslaget påminner om att drottningen märks blå i år.

Extra mycket läsning under 2016

ANNA AHNÉR

Biodlarna satsar ännu mer på sina medlemmar och ökar utgivningen av Bitidningen med ett nummer under 2016. Från årsskiftet blir det tio nummer per år i stället för nio.

– Bitidningen är vår viktigaste informationskanal, säger Martia Delvert, ordförande.

Förbundets honnörssord är medlemsnytta och nytänkande. I och med beslutet om ett extra nummer förenas de båda honnörssorden.

– Det är nytänkande att utöka i stället för att dra ner och spara. Vi går åt andra hållet och prövar att göra mer för medlemmarna. När vi satsar kanske vi kan få fler att bli intresserade av biodling, säger Marita Delvert.

Det finns medlemmar som inte har internet och som inte läser på hemsidan.

Utgivning av Bitidningen utökas med ett nummer till tio nummer per år.

De kanske inte nås av ordförandebreven heller och då är tidningen det enda sättet att nå ut.

– Det är viktigt att våra medlemmar kan nås, säger hon.

Det är dubbelnumret januari/februari som tas bort och blir egna tidningar. Januariumret kommer ut som vanligt i slutet av december och sedan kommer det

nya numret, februaritidningen, i slutet av januari. Manusstoppet för februarinumret är den första januari.

– I framtiden kommer mer information hamna på nätet men det dröjer. I dagsläget fyller Bitidningen en stor funktion och den är älskad av många medlemmar. Sedan kändes det konstigt med två dubbelnummer på raken.

”Det är för er som tidningen görs”

Första året för mig som redaktör för Bitidningen går mot slutet och då kan det passa med en liten summering.

Mitt mål med varje nummer är att den ska vara som en godispåse full med karameller – söta, syrliga, salta och några i prassligt papper som tar lite tid och förväntan att få upp. Något för alla men allt kanske inte faller alla i smaken.

Jag undrar vad ni tänker och tycker?

Så fort jag träffar medlemmar passar jag givetvis på att fråga vad de vill ha ut av sin tidning.

Det är få som hör av sig på eget initiativ men några har gjort det. Jag samlar på era tankar – de är värdefulla för mig.

Några av de reaktioner jag har fått är ”bra blandning mellan reportage och vetenskap” ”färre vetenskapliga artiklar” ”bort med alla texter med latinska ord” ”mer varroabekämpning”. ”Gärna tjockare tidning, den tar slut för fort” ”gärna

fler korta och kärnfulla artiklar”. ”Mer ritningar och gärna på vintern för det är då man hinner snickra”. ”Mer om topplistkupor.” Några reaktioner gäller formen ”mer magasin känsla” och raka motsatsen ”det är viktigt att den fortfarande känns som en medlemstidning och inte för mycket magasin”. En man hojtade glatt på telefonsvararen ”det är förbaskat bra” och menade ändringen till den stora bilden på första sidan.

”Förändra Året i bigården” ”Året i bigården är det bästa i tidningen”. ”Bättre bilder”.

Jag önskar att fler hör av sig för det är för er som tidningen görs.

Jag tänkte också passa på att berätta lite om mitt jobb. 50 procent av min arbetstid ska jag ägna åt tidningen. 32 sidor en gång i månaden är en ambitiös utgivning. Det tar tid att göra layouten, redigera texter, behandla bilder, hålla kontakt med skribenter, dela ut idéer som kan bli reportage, planera kom-

mande nummer, kontakter med tryckeri och annonsörer, hålla ordning på ekonomin och så vidare. Det jag vill komma fram till är att det finns väldigt lite tid kvar för mig till att skriva. Tyvärr! Bitidningen är beroende av att medlemmar, styrelse och personal skickar in bidrag till tidningen.

Mina övriga 25 procent av arbetstiden ägnas åt allt övrigt som finns för en kommunikatör att göra. Just nu går en stor del av tiden åt till förstudien för den nya hemsidan. Om något år är planen att en helt ny plattform för hemsidan ska publiceras. Den kommer bland annat bli lättare att använda, bli modernare och ha ett bättre nyhetsflöde.

Vad vill ni ha på den nya hemsidan. Det vill jag veta. Hör av er om det också!

Vi hör!

Anna Ahnér
anna.ahner@biodlarna.se
0142-482006

Invigning av Apimondia-kongressen i Daejeon, Sydkorea. Nummer två från höger är den nya presidenten för Apimondia, Philip McCabe från Irland. Nummer fem är den koreanske presidenten för Apimondia-kongressen 2015, Kyoonhwan Cho och nummer sex Gilles Ratia, som var president för Apimondia från september 2009 till september 2015. Foto: Preben Kristiansen

Apimondias världskongress hade

PERTHUNMAN

Apimondias världskongress för biodling, genomfördes nyligen i Daejeon, Sydkorea. Ett stort antal presentationer gjordes av forskare och aktiva biodlare från hela världen, och samtidigt visade utställare upp sina produkter inom biodling.

Apimondia är den internationella federationen av biodlarorganisationer som har, under annat namn, funnits sedan slutet av 1800-talet.

Apimondia syftar till främja vetenskaplig, teknisk, ekologisk, social och ekonomisk utveckling av biodling i alla länder.

Detta görs genom att anordna kongresser, konferenser och seminarier. Det publiceras också mycket material, både på nätet och i pappersform. Kongresserna hålls vartannat år med udda årtal. Varannan gång i Europa, varannan gång i annan världsdelen. I samband med varje kongress brukar det ordnas studiebesök i landet till platser av intresse för biodlare. Den allra

första kongressen hölls 1897 i Bryssel. Årets kongress hölls i Daejeon i Sydkorea.

Sju ständiga kommittéer

Apimondia har inrättat sju ständiga kommittéer: ekonomi, bibliologi, bihälsa, pollinering och flora, teknologi och utrustning, apiterapi samt biodling för landsbygdsutveckling. Vid kongresserna hålls presentationer parallellt inom dessa områden. Det gäller att gå mellan olika salar för att lyssna på det som intresserar.

Det brukar vara tusentals deltagare från omkring 100 länder på kongresserna. Här var det cirka 9 000. Världlandet blir naturligt nog mest representerat. Presentationerna tolkas till olika språk. I årets kongress hölls alla presentationer på engelska med tolkning till koreanska, kinesiska och spanska.

Svenska föreläsare

Från Sverige höll Joachim de Miranda från SLU en presentation om varroatolerans och Eva Forsgren skulle tala om diagnostik av amerikansk yngelröta men blev sjuk så Joachim fick framföra det i stället. Jag berättade om vårt projekt att bevara det nord-

iska biet, *Apis mellifera mellifera*.

Några revolutionerande nyheter hörde jag inte men en hel del intressanta föredrag, till exempel om hur man kan frysa bisperma och hur avelsarbetet genomfördes för carnica-biet i Slovenien. En annan presentation handlade om hur man kan undvika att kvalstren blir resistent mot kumafos, en av kemikalierna som dödar kvalstret, genom att växla med kryddnejlikeolja. Kumafos är inte godkänt i Sverige för varroabekämpning. Andra undersökningar om naturliga eteriska oljor presenterades också. Jeff Pettis (USA) visade hur styrkan hos ett bisamhälle stod i proportion till procenten levande spermier i drottningens spermateka. I ett rundabordsmöte diskuterade man problemen på världsmarknaden med förfalskad honung, och representanter från några tyska laboratorier redogjorde för hur sådant bedrägeri kan avslöjas.

I ett föredrag beskrev en koreansk forskare ett system med elektronisk kupvåg som även hade sensorer för temperaturen inne i kupan och utanför, luftfuktigheten i kupan, samt koncentrationen av koldioxid, vätesulfid och ammoniak. Dessutom mätte den ljudnivån. Allt detta skulle kunna ge

Bikupor på taket av UNESCO-byggnaden i centrum av Seoul.

Foto: Lotta Fabricius Kristiansen

Biodlare fångar sammetsgetingar med håv.

Foto: Preben Kristiansen

En av utställarna var Joel Svenssons vaxfabrik, Bengt Svensson samtalar med några besökare. Till höger Rolf Ihrsen, biodlare från Enköping som deltagit i många Apimondia-kongresser, Thomas Dahl, ordförande i Biodlingsföretagarna och Erik Björklund, tidigare förbundssekreterare för SBR. Foto: Preben Kristiansen

Efter att en sammetsgeting har fångats plockas den ur håven med en pincett. Sedan läggs den i en flaska med alkohol.

Foto: Lotta Fabricius Kristiansen

Flaskor med alkohol som innehåller sammetsgetingar. Flaskan till vänster har stått ett tag och börjar bli redo för salu. Foto: Preben Kristiansen

besökare från hela världen

information om risken för sjukdomar, röveri eller svärmning. Systemet var nytt så några praktiska resultat fanns ännu inte.

Den australienska plastramen, Flow Hive, där honungen kan tappas ur direkt visades också i utställningshallen. Jag fick inget svar på frågan vad som händer om det blir pollen i cellerna.

Redskap från hela världen

Till kongressen hör också en utställningsavdelning där redskapstillverkare från hela världen finns med. Kineserna är ju granar med Korea så många tillverkare därför var representerade. Eftersom min bi-odlande särbo Britta pratar flytande kinesiska fick vi många bra kontakter. En av dem, som vi träffat två år tidigare i Kiev, var också där. De har bin, som de kallade svarta, i ett bireservat i norra Kina på gränsen till Ryssland. Vi har haft kontakt innan kongressen så de hade med sig döda bin som jag skall göra mätningar på. Eventuellt reser vi dit nästa år och hälsar på dem.

Behandling mot varroa med oxalsyreförångning hade några intressanta modeller. En bensinmotor driven modell med stor kapacitet för storbi odlare visades upp.

Det fanns också elmotor drivna bitorstar.

Under kongressen hålls också möten med de olika organisationer som är medlemmar i Apimondia. Lotta Fabricius Kristiansen och jag representerade SBR. Vid det första mötet röstade man om en ny ordförande för Apimondia och ledare för de olika kommissionerna. Den nya

ordföranden blev Philip McCabe från Irland. Vid den avslutande ceremonin röstades det också om vilket land som skulle få arrangera 2019 års kongress. Montreal i Kanada vann. Kongressen 2017 blir i Istanbul. Passa på att åka dit. Det är många intressanta föredrag att lyssna på och tillfälle till prat med andra delegater.

Intressanta studiebesök hos biodlare

PREBEN KRISTIANSEN

Vid Apimondia-kongressen deltog även bihälsokonsulent Preben Kristiansen.

Förutom att jag lyssnade på ett antal föredrag, mestadels om bihälsa, samt deltog i några workshops, reste jag tillsammans med kollegor runt i landet under några dagar efter kongressen. Vi besökte bland annat en bigård där vi såg *Vespa velutina* (sammetsgetingen) attackera bisamhällen. Den getingen är ny för Sydkorea (upptäcktes där första gången 2003) och utgör ett ökande problem för såväl biodlarna som allmänheten. Det gäller även biodlaren vi besökte, men han har ändå försökt vända

det till något positivt. Med en håv fångar han getingar när de står och hovrar framför kuporna, därefter lägger han dem i flaskor med alkohol (ca 100 stycken per flaska), som han sedan säljer för ca 800 kronor. Alkoholen, i vilken getingarna har legat, är enligt biodlaren bra för hälsan.

I Seoul besökte vi ett litet företag (Urban Bees Seoul) som håller på med stadsbi odling och som placerat ut bisamhällen på olika ställen i staden, bland annat på taket av UNESCO-huset.

Jag kommer i senare nummer av Bitidningen skriva om några av de rön och ämnen som presenterades och diskuterades på Apimondia-kongressen samt om bi-odling i Sydkorea.

Alla elever fick rulla ett vaxljus och ta med hem.

Elever på Åmmebergs skola tyckte att det var spännande med riktiga bin.

Eva Sääv är redo att träffa elever på Snavlunda skola.

Under våren och sommaren har Södra Närkes Biodlarförening drivit ett projekt med namnet "Barn – framtidens biodlare". Alla skolor i Askersunds kommun har fått besök av biodlare och en fortsättningskurs har hållits för barn som vill bli biodlare på riktigt.

ANNA AHNÉR

Barn – framtidens biodlare

Föreningen har de senaste åren fått en del nya biodlare som aktivt vill arbeta för att få fler intresserade av biodling. En av de är Ruben Ahnér, en 12-årig kille som inspirerar och utmanar oss att tänka i nya banor. Vid det senaste årsmötet framförde han idén om en kurs i biodling för barn. Han var övertygad om att det, liksom han, finns barn som vill bli biodlare men de vanliga kurserna är inte anpassade för barn. Idén bakades ihop med en annan om att besöka alla skolor i kommunen för att eleverna ska förstå samband i naturen, väcka intresse för biodling och på så sätt främja pollinering.

Eva Sääv och jag (som också är mamma till Ruben) började skriva ansökningar för att söka bidrag och göra upp lägget för studiebesöken och kurserna. Ruben var med hela tiden som rådgivare och inspiratör.

Väcka nyfikenhet

Det här är några av tankarna vi hade innan vi drog igång projektet: Genom ett tidigare Leaderfinansierat projekt "Bin till nytta & nöje" där vi bland annat iordningstallde en informationskupa har vi sett att det finns ett stort intresse hos barn och pedagoger i vår kommun för att lära mer om bin och biodling. Vi märkte också att genom barnen når man föräldrarna och andra vuxna. Vi vill väcka barnens nyfi-

Deltagare och biodlare vid den första delen i fördjupningskursen.

kenhet för att själva kanske kunna börja med biodling. Att starta en grundkurs för barn där de får umgås med bin och inspireras att bli biodlare och fortsättningskurs för de som vill prova att bli biodlare på riktigt. Vi tänker att vår kurs kan bli en modell för hur man erbjuder barn biodling som ett fritidsintresse som kan bli lika naturligt som till exempel sportaktiviteter.

Vi ringde och mejlade till skolorna för att boka in studiebesöken redan innan vi

fått besked om vi skulle få några pengar. Skolorna tog emot oss med öppna armar. Vi riktade in oss på årskurs 3 och det passar mycket bra in i treornas läroplan. På en del skolor blev det fler klasser som fick besök och totalt träffade vi omkring 180 barn.

Honung och bin

Vid varje skolbesök fanns en visningsram med bin med. Eleverna fick smaka▶

Vilhelm Bärlund tittar på en ram som håller på att byggas ut i ett topplistsamhälle.

Patrick Sellman visar hur det ser ut i ett samhälle. Vilhelm och Alice Bärlund gick kursen tillsammans med pappa, Alvin Norman gick med mamma en farmor och farfar med ett barnbarn och en pappa med två döttrar. Skyddsutrustning fanns till alla och bars vid alla moment i närheten av bina.

► honung och rulla ett vaxljus som de fick ta med hem. De fick också broschyren Häng med in i kupan att ta med sig och en inbjudan till fortsättningskursen. Vi visade bildspelet Naturstig som tagits fram av Sveriges Biodlares Riksförbund. Elever och lärare hade många frågor och inget studiebesök blev det andra likt.

Fördjupningskursen hölls vid två tillfällen och riktade sig till barn tillsammans med en vuxen.

Vid första tillfället träffades vi vid föreningens informationskupa för att titta och prata lite mer om bin. Sedan fikade vi och tittade på filmen Livet i en bikupa.

Alla vill bli biodlare

Det andra kurstillfället hölls i Rubens och min bigård. Patrick Sellman hade bjudits in som kursledare. Han håller kurser i topplistikupor. Tanken med att ha inriktning mot topplistikupor är bland annat att

de kräver mindre pengar för att komma igång med biodling, det krävs mindre utrustning och de är i en lämplig höjd för barn och det behövs inga tunga lyft.

Vanliga uppstapliskupor visades också. Deltagarna får på så vis kunskap om olika modeller och metoder för att sedan kunna bestämma hur de själva vill ha det.

Sju barn deltog i fortsättningskursen tillsammans med föräldrar eller far-

och syster, bakom, står Eva Sääv. Dessutom deltog

Några av deltagarna träffade bin för första gången.

Det smakades på färsk honung direkt från kupan.

Hanna Norman tyckte det var gott med honung.

Några tips vi fick från Ruben:

- Ledaren måste prata intressant, ledaren får inte använda några svåra ord och samtalen ska vara kortare än en kvart.
- Helst en aktivitet varje gång annars tycker barnen att det är tråkigt!
- Hur många ledare det ska vara beror på mängden barn.
- Barnen ska få provsmaka honung.
- Det ska finnas fika (saft och bullar).
- Ledaren/ledarna ska ha erfarenhet av barn.
- Barnen ska få vara med och kolla i ett bisamhälle, annars kommer dom tycka det är tråkigt!

föräldrar och alla har bestämt sig för att bli biodlare.

Träffa bin på riktigt

Kurstillfället inleddes med att umgås med bin och mer information om vad bin behöver för att må bra. Efter det följde flera praktiska moment med bland annat ett drottningbyte och provsmakning av färsk honung. Det äts också bullar och pizza.

Vid intresse blir det fortsättning på kursen.

Erfarenheter som vi dragit av projektet är att det är mycket uppskattat och det finns ett stort intresse bland barn att bli biodlare. Skolor tar gärna emot biodlare på studiebesök. Det är en utmaning att hålla kurs där deltagarnas åldrar varierar från barn till farföräldrar. Det är tidskrävande att söka bidrag och planera. Det är väldigt roligt.

Bidrag

Vi sökte pengar och fick från:

- HF-fonden, Sveriges Biodlares Riksförbund, 6 000 kronor.
- Vilt- och naturvårdskommittén, Region Örebro län, 13 000 kronor. Pengarna användes till material, arvode, fika och lunch. Arvodet betalas ut genom Studieförbundet Vuxenskolan som vi samarbetar med.

Stölder av samhällen och kupor

BJÖRN DAHLBÄCK

I samband med mitt arbete som polis har jag tittat på problemet med brott mot Biodlare. Under 2015 har stölder av samhällen och kupor anmälts till polisen vid sex tillfällen.

För att få en bild av problemet är det viktigt att alla brott anmäls. Mest känt är tillgreppet av 53 kupor och samhällen i Alnarp under våren. Sammanlagt har 59 samhällen och lika många kupor stulits.

Uppgifter vid polisanmälan

För att kunna hålla bättre kontroll på detta i framtiden finns det några saker som du som biodlare behöver notera om du drabbats och behöver göra en brottsanmälan. Här får ni hjälp med vilka uppgifter som

behöver komma med vid en polisanmälan.

För det första är det viktigt att det i anmälan noteras både stölden av bisamhället och stölden av bikupan. Det är två olika saker som stulits.

För kuporna gäller:

- Kuytyp, antal av varje kupa, antal av varje låda.
- Ramformat, ange i klartext, inte förkortningar.
- Färg på kupan.
- Tillbehör som spärrgaller, med mera.
- Värde.

För samhällena gäller:

- Ras, buckfast, nordisk, med mera.
- Värde.

Polisen kommer sannolikt inte att göra någon närmare undersökning på platsen. Däremot bör du till anmälningsmottagaren meddela andra specifika omständigheter. Mest sådant som kan göra att andra biodlare kan känna igen aktuell

kupa och samhälle. Det händer ju ofta att vi via sociala medier skriver att ett samhälle stulits. Försök få med ovan uppgifter och eventuellt ett foto på vad som stulits.

Honungsslunga

Vid två tillfällen finns honungsslungor rapporterade som stulna, i ett fall från en kolonistuga och ett fall har den förvarats i ett källarförråd.

Ett annat bekymmer är skadegörelse på bigårdar. Där är tyvärr inte polisens anmälningsystem tillräckligt förfinat för att kunna särskilja det vi drabbats av från exempelvis en skadegörelse på ett staket. Vi får framöver fundera över hur även dessa brott ska identifieras för att kunna följa utvecklingen.

Kontakt:

Björn Dahlbäck
0760-356646
dahlbackbjorn@gmail.com

Hundar tränas för att nosa upp amerikansk yngelröta

Just nu har ett arbete startat för att använda hundar att söka efter amerikansk yngelröta i Sverige. Hundar har använts till detta i USA och Nya Zeeland i några år, men ännu inte i Sverige.

Fördelen med att använda hundar är att de kan markera om de hittar sporer av yngelrötan, alltså långt innan kliniska symtom uppstår. Likt narkotika- och likhundar kan de identifiera mycket låga halter av dofter. Alltså långt innan våra näsor registrerar något!

Ett samarbete har startat mellan Biodlarna, Biodlingsföretagarna, SLU och Brukshundklubben. Tillsammans med Jordbruksverket avser vi att söka medel för projektet och hoppas komma igång redan till våren med utbildningen av hundar och förare.

Det betyder att vi enkelt kan scanna

av många samhällen omkring ett förmodat eller konstaterat utbrott. Gammalt biomaterial är en känd smittkälla, vilket också kan kontrolleras och godkännas av hundarna före försäljning. Detta kommer att rationalisera och underlätta för bitillsynen på ett genomgripande sätt.

Vi får se om vi kan hitta flera problem inom biodlingen som kan identifieras med hundar, kanske Nos-ema blir nästa problem.

– Vi ska nog inte utbilda hundarna att söka Varroa, då blir det väl markering på varje samhälle, säger Lasse Hellander.

Kontaktperson Biodlarna:

Lasse Hellander, 070 216 33 90,
lars.hellander@biodlarna.se

Kontaktperson Biodlingsföretagarna:

Simon Höjeberg, 070 846 86 85,
vinochbin@telia.com

Hundar används redan i USA och Nya Zeeland för att hitta amerikansk yngelröta. Kanske går det här snart också?

Foto: Lars Hellander

Orörda vägkanter blir insekternas räddning och är en fröjd att se på.

Foton: Sture Käll

I dessa välklippta dikeskanter finns ingen föda till insekterna.

Det blir allt vanligare med robotgräsklippare och stora gröna ytor utan blommor.

Utan blommor blir det inga bin

STURE KÄLL

Under de senaste åren har Biodlarnas företrädare lyckats med att i massmedia få ut budskapet att honungsbin är viktiga för en bra pollinering.

Det kan varje biodlare som också har en trädgård intyga efter att varje år ha fått se resultatet av binas arbete och aldrig behöver vi tvivla på att det blir bär och frukt på buskar och träd. Bilderna visar väl pollinerade svarta vinbär och björnbär.

Honungsbin är fantastiska på många olika sätt, men de har en viktig nackdel nämligen att det krävs en biodlare för att bisamhället skall överleva. I ett väl fungerande ekosystem finns det gott om andra pollinerande insekter och naturen fungerar även om biodlaren blir gammal, trött eller tappar intresset.

I en natur, där honungsbin och andra pollinerande insekter kan finnas i en riklig mängd, måste det finnas blommor. Det måste finnas blommande växter hela säsongen så att alla insekter hittar fullgod föda hela tiden. Utan blommor inga bin!

Stora fina klasar med svarta vinbär.

Välpollinerade björnbär.

Det är självklart tycker jag och säkert alla läsare av denna tidning. Tyvärr kan man se handlingsmönster som i stället styrs av skönheten i välklippta gräsmattor, raka kanter och en modern stensättning.

I min hemkommun finns en stor tillverkare av robotgräsklippare och det märks! Fler och fler har större och större välklippta gräsytor som helt saknar blommor. I värsta fall står det bara några vackra blomplantor i en kruka. Stort tack och all heder åt alla trädgårdsägare som vårdar, sköter och älskar sina blomrabatter. De ger inte bara skönhet åt ägaren utan också

allsidig näring åt våra insekter.

Insekternas räddning i övrigt skulle kunna vara orörda vägkanter, hagmarker som betas av djur eller skogsbryn som får mycket ljus, men det är inte självklart. Två bilder visar skillnaden mellan två grusvägar i min hemtrakt. Den ena klipps regelbundet med en åkgräsklippare och alla blommor utrotas systematiskt i den prydliga gräsytan. Den andra får stå orörd in i augusti och är en fröjd att se i sin färgrikedom och blomsterprakt, både för människor och bin. Med god kunskap kan man göra skillnad!

I skuggan mellan träden finns en kupa.

Ett barn äter ur ett honungskärl.

Biodlingen har gett möjligheter.

Projektet Savannernas Honung

DAZ:s partner IT Village i Dapaong i Togo startade 2010 projektet Savannernas Honung. Det man ville uppnå med projektet var att skapa inkomstmöjligheter för människorna på savannen i norra Togo. Man hade insett att savannen erbjuder bin mycket bra livsvillkor och att man kan skörda stora mängder honung av bra kvalitet.

Vid det här laget deltar över 2 000 biodlare i projektet! Föreningen DAZ (Deutsch-Afrikanische Zusammenarbeit) hjälpte IT Village med finansiering så att man kunde starta upp utvinning och bearbetning av vax och honung. IT Village marknadsför och säljer honungen i Togo och Burkina Faso.

Stötta projektet genom att köpa "skogsaktier"

Det finns möjlighet att hjälpa till att finansiera projektet genom att köpa "skogsaktier" för cirka 200 kronor.

Man köper då en bit skog i de områden där projektet bedrivs.

Information finns på www.waldaktie-savanne.de/en eller kan förmedlas via Mia Mårtensson: focus.lingua@gmail.com.

Man kan även sätta in pengar på DAZ:s konto: DAZ.e.V. Konto-nr 232008256 i Sparkasse Vorpommern med banknummer 15050500. IBAN DE49 1505 0500 0232 0082 56 BIC/SWIFT-Code NOLADE21GRW

Mer information finns även på: www.daz-eu.de eller www.bienjournal.de

Fotograf: Hans-Gunnar Samuelsson. Juryns motivering "En vacker och välkomponerad bild som på ett fantastiskt sätt visar oss biets väsen."

Sommarvinnarna i Biodlarnas fototävling:

Så många bra bilder som skickats in! Juryn har haft en svår uppgift att välja ut tre vinnare.

Vinnare i sommartävlingen är Hans-Gunnar Samuelsson på första plats, Göran Eriksson på andra plats och Yngve Karlsson på tredje plats.

Grattis!

Förstapristagaren får ett presentkort i Bibutiken motsvarande ett värde av 500 kronor. Andra- och tredjepristagarna får presentkort på 150 kronor. Alla bilder kommer finnas biodlarna.se. Vinsterna kommer med posten.

Tack alla ni som skickat in bilder!

Så här berättar Hans-Gunnar Samuelsson om sin biodling och om vinnarbilden:

”Min första sommar med det här fantastiska Buckfastsamhället har bjudit på enormt mycket glädje och lärdom. Jag märker hur jag blivit smått besatt av mina bin och njuter av att bara sitta framför flustret och studera aktiviteten, känna den tunga honungsdoften strömma ut och lyssna till brummet inifrån.

Att sedan få lov att glänta på locket och kika in på hur de sakta men säkert fyller upp sina honungscisterner med nektar och dessutom få nöjet att se den bärnstensfärgade solvarma honungen strömma ner genom silen – det är nästan för bra för att vara sant!

Än så länge tar jag tillvara honungen genom att skära ut kakorna ur ramen och sedan sila de krossade kakorna. Jag har bara en bikupa och ingen slunga ännu.

För att inte honungsresterna som blir kvar på ramen skall gå till spillo så sätter jag ut ramarna i trädgården jämte de blommande oreganoplantorna i kösträdgården. Då kommer de bin som surrar runt där också att ta vara på de sista honungsdropparna. Det blir ett väldigt surr och många slingrande honungstungor runt ramarna!”

Fler bilder finns på nästa sida. ➤

Andrapris. Fotograf: Göran Eriksson. Juryns motivering "Blomman är helt utslagen för att ta emot pollinering – välkommen! Fin komposition. Varmna härliga färger. Bilden utstrålar sommar."

Hedersomnämmande. Fotograf: Emma Lee. Juryns motivering: "En ömsint bild av blivande biodlare, om än på behörigt avstånd."

Så här berättar Emma Lee om bilden: "Vincent 2 år och Benjamin 6 månader studerar familjens bin som drar in försommarhonung här på Öland. Barnen har fått var sitt samhälle som de förhoppningsvis vill vara med och sköta när de blir äldre. Genom den fina kepsen vill jag uppmärksamma Ölands biodlarförening lite extra då de firar 100-års jubileum i år."

Tredjepris. Fotograf: Yngve Karlsson. Juryns motivering "Ger en känsla av njutning, härligt att få bada i mjöl. Ett bi fångat mitt i arbetet, fascinerande."

Hedersomnämmande. Fotograf: Bengt Frizell. Juryns motivering "Stilren, smakfull och elegant. Bra teknik och fin komposition."

Tävlingen fortsätter

Nu pågår nästa del i fototävlingen bin och biodling med tema höst.

För hösttemat gäller sista dag för deltagande den 30 november 2015.

För vintertemat gäller den 29 februari 2016.

För vårtemat gäller den 31 maj 2016.

Regler för inskickade bilder till tävlingen:

1. Du ska själv ha tagit bilden (ange tydligt ditt namn och kontaktuppgifter).

2. Bildens storlek ska vara minst 0,5 MB och max 10 MB.

3. Den ska vara minst 900x600 pixlar eller 600x900 pixlar.

4. Bilder i fototävlingarna ska vara av typen JPG eller PNG.

5. Sveriges Biodlares Riksförbund har rätt att använda de inskickade bilderna mot att ange fotografens namn intill bilden.

Skicka bilderna till:
lotta.fabricius-kristiansen@biodlarna.se

Juryn består av Marita Delvert, Monica Selling, Lotta Fabricius Kristiansen och Anna Ahné.

Biodlingen måste få den respekt som den förtjänar

SANDY BERGSTRÖM

– Biodlingen har inte den respekt den förtjänar. Man ser inte den fundamentala funktion som biodlingen har i naturen och samhället. Vi måste gå ut som en samlad bransch och få en debatt på departementsnivå, på den nivå där besluten fattas.

Det säger Lars Hellander, författare till den branschinläga som i dagarna har landat hos regeringens näringsdepartement, där arbetet med en nationell livsmedelsstrategi pågår sedan i våras.

Inlagans avsändare är Biodlarna, Biodlingsföretagarna och Honungsringen ekonomisk förening, och den sammanfattar åsikter och beskrivningar av biodlingsbranschens verklighet. Det handlar i hög grad om att leva på undantag, åtminstone i förhållande till många andra näringar, förklarar Lars Hellander. En samlad strategi är välkommen, säger han, och han hoppas att biodling ska få en mer framskjuten plats i debatten om landets livsmedelsförsörjning.

Inte bara honung

– Vi måste lyfta fram biodlingens betydelse i ett större perspektiv. Och det är ju inte bara honung vi håller på med. Honungsbin svarar genom pollinering för minst en tredjedel av våra livsmedel, vilket motsvarar 70 miljarder kronor. Stödet till den samlade biodlingsverksamheten i

Sverige är 2,7 miljarder kronor från EU, och Sverige skjuter till lika mycket. Det är 5,4 miljarder kronor allt som allt. Så ser relationen ut, konstaterar han.

De svenska biodlarnas omständigheter blir allt mer ansträngda, påpekar Lars Hellander: rovdjurstrycket är på sina ställen hårt och orsakar kostnader och extra arbete, varroa och bisjukdomar är ständiga orosmoment, besprutning av grödor och många vallskördar blir en allt mer påtaglig hotbild mot svensk biodling.

– Vallodlingen är en katastrof för biodlingen. Många skördar två, tre, eller fem gånger per år och vallen får aldrig blomma. Man sprutar allt ogräs under spannmålen så det blommar inte heller. Det här drabbar inte bara honungsbin, utan alla de vilda pollinatörerna också, säger Lars Hellander.

Central satsning

Vad biodlarna och branschen behöver är samordning och större centrala satsningar, menar Lars Hellander. Små projekt gör nytta så länge de varar, men det behövs mer planering, styrning och politiska beslut, förklarar han. Lagar och förordningar är i behov av modernisering och anpassning till dagens villkor, säger Lars Hellander och nämner som exempel rapporteringen till länsstyrelserna.

– Det ska göras vart tredje år, men borde göras årligen. I dag flyttar många sina kupor under säsongen, en eller kanske flera gånger, och den rapportering vi har i dag försvårar alltså beredskapen vid till exempel sjukdomsutbrott. Och det är inte alla biodlare som ens rapporterar sina

Biodlingsbranschen har skrivit en inläga till livsmedelsstrategin.

Foto: Sofia Brännström

samhällen, säger Lars Hellander och fortsätter:

– När det gäller bitillsynen så fungerar bland annat inte kartsystemet, och då uppstår det naturligtvis problem. Och vi har en enda bihälsokonsulent som ska jobba med Sveriges alla biodlare. Han har en helt orimlig arbetsuppgift.

Biodlingen och biodlingens betydelse som näring och naturvård måste tas på större allvar och få den respekt den förtjänar, betonar Lars Hellander. Branschen är liten i förhållande till många andra, och det finns starka motintressen från andra näringar när biodlare vill ta debatt om besprutning, rovdjur och rimliga ersättningar.

– Rapsodlare besprutar meterhög raps i full blom mitt på dagen. Ersättningen för rovdjursangrepp varierar mellan noll och 5000 kronor per kupa, beroende på vilket län man bor i. Vi gör ett jättejobb med våra små husdjur, och nu måste vi gå fram som samlad bransch för att få upp debatten där besluten tas.

Den nationella livsmedelsstrategin

- Den 5 mars bjöd landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) in aktörer från hela livsmedelskedjan för att inleda arbetet med en svensk livsmedelsstrategi. Syftet med arbetet är att utveckla, stärka och öka svenska matproduktionen, och även exporten av livsmedel.
- Livsmedelsstrategiarbetet på Näringsdepartementet ska resultera

i en proposition som ska vara klar i mars nästa år. Näringsdepartementet har efterlyst en inläga från biodlingsbranschen till strategiarbetet.

- Hela dokumentet från biodlingsbranschen till Livsmedelsstrategin, finns att läsa på hemsidan.
- Konkurrenskraftutredningens betänkande ska vara ett viktigt underlag i arbetet. Biodlingens organisationer har

varit några av remissinstanserna till utredningen, som enligt näringsdepartementets kansli är i det närmaste sammanställd och klar. Källa: Regeringen

- Konkurrenskraftutredningens slutbetänkandekan läsas i sin helhet på <http://data.riksdagen.se/fil/B843FB6B-674B-4099-949A-6F9796FACE3F>

Det lackar mot jul – snart puttrar det i grytorna, det knådas och penslas, rullas och smakas. Honungen ger en spännande smakbrytning, samtidigt som den gör maten nyttigare.

MARITA DELVERT

Julen doftar honung!

Söta glöggen med honung, gör mandelmassan av enbart honung och mandel, ringla honung över tomtegröten, klicka lite honung i köttfärssmeten, gör honungssenap och pensla spjällen med honung. Bjud på inlagd sill och strömming,

där sockret i lagen bytts ut mot honung. Bort med sockret i småkakorna, de blir mörare och godare med honung. Variationerna är oändliga. Pröva, smaka och njut!

Här finns ett par recept som kan inspirera.

Christinas citron och honungssill

Lag:

1,5 dl vatten
0,5 dl ättikssprit (12 %)
4 vitpepparkorn
4 kryddnejlikor
0,5 dl honung
Saften av ½ citron

1 burk inläggningssill
2 cm strimlad pepparrot
5 skivor morot
2 lagerblad
1 klyfta rödlök
Några skivor citron

Koka upp vattnet, ättiksspriten, vitpepparkornen och kryddnejlikorna. Låt blandningen svalna till ca 40 grader och tillsätt honungen och saften av citronen.

Varva sillen och övriga ingredienser i en burk. Slå lagen över och låt stå minst ett dygn i kylskåp.

Honungskakor med kanel

100 g mjukt smör
1 dl mjuk honung
3,5 dl vetemjöl
1 tsk bakpulver
2 tsk vaniljsocker
Malen kanel efter smak

Sätt ugnen på 200 grader.

Rör smöret med honungen så det blir väl blandat. Tillsätt övriga ingredienser.

Häll upp på ett bakkbord, kanske behövs lite extra mjöl för utbakning. Forma tre rullar, platta till. Pudra över kanel.

Grädda ca 15 minuter och skär kakorna när de är varma.

Kan också torkas i ugnen till biscotti / skorpor.

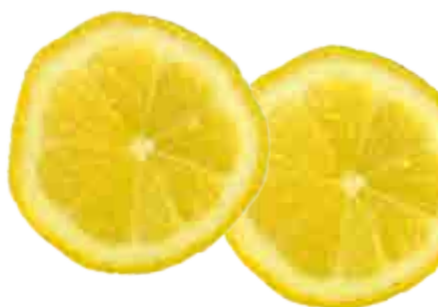

Mandelmassa utan socker

Använd i bakverk eller forma till praliner och annat godis.

200 g mandel
2 bittermandlar
1 dl mjuk honung
Ev. 1 äggvita

Mixa söt- och bittermandlarna fint. För ljusare mandelmassa kan man skälla och skala mandeln innan den mixas. Tillsätt honungen (mjuk men ej flytande) och rör ev. i äggvitan för en smidigare blandning.

Grönkål

Sture (vice ordförande i styrelsen) bjuder på en riktig energikick med grönkål. Härlig tillsammans med julkorv, skinka eller till det honungsmarine-rade revbensspjället.

ca 4 dl grönkål

1, 5 dl syrliga äpplen

2 msk honung

0,5 dl citronsaft

1 dl lingon eller granatäppelkärnor

Mixa grönkål, äpple, mjuk honung och citronsaft till önskvärd blandning. Till-sätt lingon, granatäppelkärnor eller ekologiska russin.

Kanske en uppsittarpaj?

Efter denna grönskande sommar har jag stora mängder mangold i frysen, utmärkt till pajer av olika slag. Här kommer ett förslag med filodeg och fårost.

6 portioner

2 dl fräst mangold (eller spenat)

1 stor klyfta vitlök

salt och peppar

200 g fårost

0,5 dl honung

Filodeg

4 ägg

2 dl vispgrädde

2 dl västerbottenost

1 dl solroskärnor

Sätt ugnen på 200 grader.

Fräs mangolden (eller spenaten) i lite smör eller rapsolja, salta och peppra och pressa ner vitlöken. Blanda i honung och smulad fårost.

Lägg i filodegen omlott i ett par lager i en eldfast form och pensla arken med en blandning av smält smör och rapsolja. Häll i hälften av mangold- och oströran. Lägg ytterligare några lager filodeg, pensla mellan varje lager och häll i resten av blandningen. Vispa ägg, grädde, salt och peppar och blanda i två dl riven ost och häll över pajen. Strö över solroskärnor och grädda i ca 30 minuter.

En sprakande

roman om tre

biodlande systrar

Jag visste inte att en bok kunde spraka så pass av färger och vara så fylld med doft. Men **"Honungsbiets hemliga liv"** (Bra böcker) av **Sue Monk Kidd** är så mättad av intryck att den är ljuvlig att läsa – trots det bitvis både otäcka och tragiska innehållet. Men främst är det

en vack-
er, spän-
n a n d e
och här-
lig skild-
ring om
14-åriga
Lily Owens
och famil-
jens slav Ro-
saleen som
rymmer från

aprikosodlingen och en tyrannisk far samt om de tre systrarna May, June och August som livnär sig på biodling och honung utanför Tiburón i South Carolina.

För den som inte vill läsa själv rekommenderas boken på cd eller mp3. Gunilla Rörs härliga röst ger inläsningen en extra dimension.

Boken har dessutom filmatiserats med Alicia Keys, Dakota Fanning och Queen Latifah i några av huvudrollerna – en riktig feel good-film som värmer en kall och snöig vinterdag.

Linda H Axelsson

Hårda klappar

Vinterhalvåret ger tid till förkovring. Bibliotekarien **Linda H Axelsson** ger här några tips på gammal och ny litteratur. Förhoppningsvis kan det ge inspiration till några hårda klappar att lägga under granen.

Andra pollinatörer

En bok som det har surrats mycket om under året är **"Galen i humlor"** av **Dave Goulson** (Volante) som utkom på svenska i våras. Den engelske professorn är galen i humlor och förmedlar med värme och mycket underhållning allt om humlor. Samtidigt berättas en helt annan historia – den om tillståndet i naturen. Humlans mående är en tydlig fingervisning om hur planeten mår.

Anna Ahnér

Inspiration

och hänförelse

Jag är inte biodlare och har aldrig varit särskilt intresserad av bin. Men så fort jag får **Joachim Pettersons** bok **"Bisyssla – om bin, biodling och biprodukter"** (Bonnier fakta) i handen blir jag hänförd.

Boken som släpptes i maj är så snygg med sina vackra bilder och fina illustrationer! Dessutom är den intressant.

Den innehåller mängder med fakta som är så trevligt framförda att jag bara vill läsa mer och mer och mer. Här får jag verkligen veta allt från vilka olika sorters bin som finns till hur jag bygger en bikupa och slungar honung. Det kanske inte är så djupt att jag klarar av att börja med biodling enbart genom att läsa den här boken, men jag får en väldigt bra insikt i biodlarlivet och om det skulle passa mig.

För mig som är odlingsintresserad är det ett extra plus med listorna över alla växter som gynnar bin och därmed också miljön. Jag kommer nog aldrig att börja odla bin, men jag ska definitivt dra mitt strå till stacken genom att anlägga en rabatt och bjuda in varendaste bi, humla och fjäril som närmar sig trädgården.

Linda H Axelsson

Fakta för de yngre

"Lätta fakta om bin, humlor och getingar" av **James Maclaine** (Berghs) är en charmig bok med en mängd korta texter som berättar om de olika insekterna och då

främst om bin. Här får läsaren lära sig om drönare, hur ett bi blir till, hur många blommor ett bi kan besöka på en dag, varför bin ibland ställer sig på bakbenen, hur pollen förvandlas till honung och mycket mycket mer.

Boken är främst tänkt för unga läsare, men läses med fördel tillsammans med en vuxen eftersom ett och annat ord kan vara lite svårt att förstå. Dessutom är det nog

inte bara barnen som lär sig om bin när de läser! Boken är pedagogisk och alldeles lagom lång. Den kan läsas korta stunder och tas fram på nytt för att användas som uppslagsverk. Allra mysigast är nog en högläsningstund tillsammans med mamma och pappa – inte minst när man har varit ute i trädgården och studerat våra surrande och brummande blomstergäster.

Linda H Axelsson

Billigare prenumeration på bitidningar

Liksom tidigare år kan du via förbundet prenumerera på de nordiska ländernas bitidskrifter till ett lägre pris än om du prenumererar direkt från respektive organisation.

Det gör du genom att till SBR betala in prenumerationsavgift enligt nedan och anger vilken eller vilka tidskrifter du önskar.

Du kan också via SBR prenumerera på några amerikanska bitidningar och en tysk.

Betalning och information gällande din prenumeration måste vara SBR tillhanda **senast den 1 december 2015**.

Dröj därför inte med att betala in den aktuella summan på pg 8685-0, varvid på talongen anges dels önskade tidskrifter, dels fullständigt namn och adress till vem tidskrifterna ska sändas.

Beställning och betalning via kort kan göras i Bibutiken.

- Tidsskrift for Biavl, Danmark 455 SEK
- Birokteren, Norge 320 SEK
- Mehiläinen, Finland 315 SEK
- Deutsches Bienen Journal 450 SEK
- American Bee Journal 710 SEK, flyg
- Bee Culture, 790 SEK, flygpost

Digitala bitidningar

De amerikanska bitidskrifterna Bee Culture och American Bee Journal kan man prenumerera på och bläddra i digitalt på sin dator och ladda ner pdf-sidor från. Prenumerationen kostar digitalt för Bee Culture 15 USD ≈ 130 SEK, för ABJ 16 USD ≈ 140 SEK.

Man går då in på www.bee-culture.com respektive www.americanbeejournal.com och klickar sig fram till prenumeration. Man betalar sedan med hjälp av Visa eller MasterCard.

Om man inte vill lämna ut sitt kortnummer kan man hos sin bank koppla sitt kort till ett sk E-kort-system (så kallas det hos Swedbank). Då gör man hos sin internetbank ett tillfälligt digitalt betalkort och anger hur mycket pengar det finns på det kontonumret och hur länge det digitala kortet ska gälla, vanligtvis en månad. Då riskerar man inte att någon obehörig kommer åt ens konto. Men numera finns det många säkra betalningssajter med sitt vanliga kreditkort. Dessutom har banken bra garantisystem.

Exp

Behandling med oxalsyra görs när

Droppmetoden

Behandling med oxalsyra innebär att samhällena övervintrar med få kvalster och att kvalstermängden är låg vid början av nästa säsong. Om ingen behandling gjorts tidigare i år eller om behandling gjorts i augusti eller september med myrsyra eller Apiguard, rekommenderar jag behandling med oxalsyra när samhällena är yngelfria. Samma sak gäller om man har behandlat med Apistan och misstänker att kvalstren är resistent mot tau-fluvalinat (den aktiva substansen).

Eftersom oxalsyra enbart dödar kvalster som sitter på vuxna bin blir effektiviteten mycket lägre om det finns täckt yngel när behandlingen görs, det gäller även vid en liten yngelmängd. För att uppnå bra effekt av behandlingen ska den därför först genomföras efter det att allt ynglet har krupit. Ifall man inte vill vänta tills det sista ynglet har krupit, kan man innan behandlingen plocka bort de ramar där det finns lite täckt yngel kvar.

Den lösning som ska användas för behandling med den så kallade droppmetoden (se figur 1) erhålls genom att blanda oxalsyra (dihydrat), socker och vatten i följande viktförhållande: 7,5:100:100. Blandar man 75 g oxalsyra med 1 kg socker och 1 liter vatten erhålls 1,66 liter färdig brukslösning, vilket räcker till behandling av drygt 50 samhällen. Det går naturligtvis att blanda till en mindre mängd lösning. Men då det är viktigt att få rätt koncentration på lösningen är det bäst att blanda till en större portion. Se även till att såväl sockret som oxalsyrakristallerna är ordentligt löst i vattnet.

Det som eventuellt är kvar av den lös-

ningen, som man blandar till för behandling nu i höst/vinter, ska inte sparas för att användas till nästa år. Anledningen är att det med tiden bildas HMF i lösningen. Detta har ingen påverkan på effektiviteten av lösningen, men HMF i höga koncentrationer är giftigt för bin. Mängd oxalsyra som tillförs vid behandling är liten, och det finns inga undersökningar som visar att behandling med gammal oxalsyralösning är så giftigt för bisamhällena att de skadas allvarligt eller dör. HMF bildas snabbare vid förvaring av lösningen i rumstemperatur. I kylskåp (4–5 grader C) bildas HMF långsamt, och lösningen kan förvaras där i flera månader utan problem. Men för att ta det säkra för det osäkra är rekommendationen att lösningen bör användas inom de närmaste veckorna efter tillblandning. Eventuellt oförbrukad lösning kan slås ut i diskhon och spolats ned med mycket vatten.

Mer att läsa om behandling med oxalsyra finns på: www.biodlarna.se/oxalsyra

Förångning av oxalsyra

Förutom applicering genom droppmetoden kan oxalsyra appliceras genom förångning (sublimering är egentligen den korrekta termen för processen). En fördel med förångning är att man inte behöver öppna kuporna vid behandling. Nackdelen är att behandlingen oftast tar längre tid och är dyrare. Vid behandling av samhällen på två lådor (lågnormal eller högre) blir tidsskillnaden i förhållande till droppmetoden dock mindre, eftersom man måste trixa lite för att få bra effektivitet med den senare. Viktigt att tänka

Figur 1. Med en doseringspruta droppas oxalsyralösningen på bina i kakgatorna. Mängd oxalsyra ska anpassas till samhällens styrka, se figur 2. Behandlingen skall inte upprepas. Använd handskar och skyddsglasögon. Foto: Lotta Fabricius Kristiansen.

på är emellertid att kupan måste vara anpassad till den apparat som används för förångning. Det måste bland annat vara möjligt att föra in apparaten i kupan och dessutom måste botten vara tät för att erhålla tillräcklig hög effektivitet. Observera även att effektiviteten kan variera avsevärt beroende på vilken apparat för förångning som används.

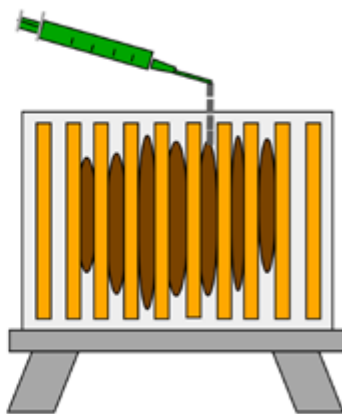
Lilla kupskalbaggen – läget i Italien

Efter fyndet av lilla kupskalbaggen som gjordes i början av september 2014 i södra Italien, har det genomförts omfattande undersökningar i Kalabrien och på Sicilien. Fram till och med december 2014 påvisades lilla kupskalbaggen i 61

samhällena är yngelfria

- **ljummen oxalsyralösning ("3,2")**
oxalsyra:socker:vatten = 7,5:100:100
  - **droppas direkt på bina med en doseringsspruta**
- litet samhälle 20-25 ml**
normalt samhälle 25-30 ml
kraftigt samhälle 30-35 ml
- **yngelfria samhällen på hösten**
  - **utetemperatur mellan -5 och + 5 °C**
  - **EN behandling**

Figur 2. Behandling med oxalsyra. Se även www.biodlarna.se/oxalsyra.

Figur: Preben Kristiansen

bigårdar, en på Sicilien och alla övriga i Kalabrien. För att minska risken för spridning förintades alla samhällen i bigårdarna där skalbaggen påvisades, totalt förintades cirka 3500 samhällen. Under 2015 har det inom skyddszonen (20 km radie från det första fyndet) producerats cirka 3000 avläggare för att förebygga svärmning. Alla dessa avläggare har undersökts och befunnits fria från skalbaggen. Samma sak gäller de cirka 300 svärmar som fångades in under april och maj 2015. Förutom undersökning av avläggare och svärmar har det under våren och sommaren genomförts undersökningar i nästan 800 bigårdar i Kalabrien och drygt 300 bigårdar på Sicilien, utan att nya fynd gjorts.

Den 16 september bekräftades emel-

lertid fynd av larver och vuxna skalbaggar i 8 samhällen i en bigård bestående av 32 samhällen i Taurianova kommun. Avståndet till bigården i Gioia Tauro där första fyndet gjordes september 2014 är cirka 10 km, och i Taurianova hittades skalbaggen i två bigårdar under oktober 2014. Som nämnts ovan förintades alla samhällena i dessa bigårdar. Men ännu så länge finns inga rapporter om att samhällena i bigården, där senaste fyndet gjorts, har förintats.

På Apimondiakongressen i Syd Korea nämnde Peter Neuman, som forskat mycket om lilla kupskalbaggen, att fynd nyligen gjorts i Brasilien och att det finns misstankar om förekomst även i Vietnam. Inga av dessa fynd har dock i skrivande stund bekräftats officiellt.

Föreningskompassen stöttar utveckling

I det nya utbildningskonceptet/utbildningsBigården som Biodlarna tagit fram och som nu ska presenteras för landets alla cirkelledare och för utbildningsansvariga i distriktet ingår ett antal verktyg avsedda för att vitalisera, utveckla och entusiasmera föreningar och distrikt. Om detta finns att läsa i Bitidningen 2015 nr 6 med rubriken "Allt ni behöver för ett roligare och bättre föreningsliv".

Nu finns också ett nytt tillskott kallat "Föreningskompassen – mätsystem för föreningar". Det är dags att pröva verksamhetens kvalitet i förhållande till medlemmarnas behov och förväntningar. Meningen är att en förening med hjälp av mätsystemet ska rikta in föreningens verksamhet så den utvecklas till glädje för medlemmarna och deras förväntningar, antalet medlemmar ska öka, ekonomin hållas i balans, medlemmarna ska trivas och föreningens framtid säkras.

Mätinstrumentet blir ett verktyg för styrelsen att gå igenom föregående verksamhetsår och utifrån detta förbättra kommande verksamhet. Ta kontakt med er lokala SV-avdelning och säg att ni vill göra en studiecirkel i föreningsutveckling med stöd av arbetsmaterialet Föreningskompassen.

Utbildningskommitten och Studieförbundet Vuxenskolan

Dags för anmälan till cirkelledarutbildning

Behörighetsutbildning för cirkelledare i biodling hösten 2015:
21 november i Vänersborg
22 november i Skara
5 december i Göteborg
6 december i Ulricehamn
Kurslitteratur Min biodling ingår.

Anmälan görs till Studieförbundet Vuxenskolan i Västra Götaland, e-post: vgregion@sv.se eller telefon: 0522-65 33 33.

Fler utbildningar kommer att arrangeras under våren 2016, plats och tid för dessa meddelas senare.

Programförklaring för några av förbundets kommittéer

Förbundets kommittéer presenterar här sina uppdrag och strategier. I nästa nummer presenterar fler kommittéer sitt arbete.

Foto: Lars Hellander

Gemensam vision och värdegrund

Vision

Vi är biodlingens spjutspets i Sverige för alla biodlare!

Organisationsstrukturen är tydlig och ett medlemskap ses som självklart!

Intresset för bin och biodling ökar kraftigt och därmed antalet biodlare!

Värdegrund

Medlemsnytta, öppenhet, nytänkande och en tillåtande attityd.

Kvalitetskommittén

Uppdrag

Kvalitetskommittén har inom de ramar förbundsstyrelsen fastställer ansvar för information, utbildning, materialframställning och projekt avseende kvalitetsfrågor i vid bemärkelse. Målsättningen med kommitténs arbete är att profilera och marknadsföra den svenska biodlingens produkter för god hygien och hög kvalitet.

Strategi

Genom att bevaka livsmedelslagstiftningen och ta fram branschriktlinjer, så skapas en grund att stå på, vad avser livsmedelshantering. Årliga översyner sker vad avser biodlarens egenkontroll i Bihusyn.

Arbetet omfattar också att utveckla en god honungsbedömning, vilket formuleras i honungsbedömningsreglementet. Etikett- och förpackningsfrågor, samt utvecklande av tredjeparts-certifiering ingår i uppdraget. Bevakning och arbete med varumärkesfrågor ligger också på kommittén.

Strategin förverkligas genom utbildning och information till förbundets medlemmar.

Kvalitetskommittén: Ingmar Wahlström, Richard Brodin, Anders Lignell, Elisabeth Wilhelmsson och adjungerad Jonas Eriksson.

Biodlingskommittén

Uppdrag

Rådgivande funktion för Biodlarnas medlemmar. Vi kommer att ha ett särskilt fokus mot nya och unga biodlare.

Strategi

- att hälften (50%) av punkterna nedan, ska vara skriftligt beskrivna före 1 september 2016.
- Resterande punkter, inklusive de som tillkommer, ska vara skriftligt beskrivna senast till Riksförbundsmötet 2017.
- Presentationen kommer att ske löpande och kommer att finnas tillgänglig främst genom hemsidan.
- Punkter/rubriker för arbetsområden:
  - På hemsidan ska finnas adekvata beskrivningar av de vanligaste sätten att bedriva biodling.

- Rådgivning i praktisk biodling.
- Beskrivning av olika driftsformer, eko, etc.
- Olika fokusinriktningar inom biodling, som drottningodling, honungsproduktion, etc.
- Biodlingsmaterial, olika kuytyper, etc.
- Uppställningsplatser.
- Biodlarnas hälsa – arbetsmiljöfrågor.
- Nya och unga biodlare.
- Telefonjour för frågor.
- Sökhundar för yngelröta (1) nosema (2).

Biodlingskommittén: Lasse Hellander, ordf, Anita Persson, Ingmar Wahlström, Per Thunman samt Johan Ingjald.

Vi tar gärna emot förslag om flera områden som bör belysas.

Utbildningskommittén

Uppdrag

- Att verka för att utbildning genomförs på alla nivåer med ett nationellt framtaget utbildningsmaterial.
- Att öka biodlar- och biodlingskompetensen med en sammanhållen utbildningsstrategi.
- Att bygga en utbildningsstege där grund- och fortsättningsutbildningen genomförs i föreningarna och påbyggnadsutbildningen i distrikt eller centralt.

Strategi

- Att tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan, SV, utbilda och certifiera alla cirkelledare i biodling.
- Att öka rekryteringen av nya cirkelledare bland aktiva biodlare.
- Att göra utbildningsmaterialet känt och användbart genom information, stöd och inspiration till föreningar och distrikt.

Utbildningskommittén: Monica Selling, Karin Persson och adjungerad Lotta Fabricius Kristiansen.

Bihälsokommittén

Uppdrag

Att svenska biodlare har friska och lätt-skötta bin och att motverka smittspridning.

Strategi

- att den policy som antagits om bekämpning av varroa med ekologiska bekämpningsmetoder blir dominerande inom svensk biodling.
- att med åtgärder för en god bihälsa, god hygien och hög kvalitet, profilera den svenska biodlingen.
- att verka för att inga rests substanser kommer i svensk honung eller svenskt vax.
- att tillse att aktuellt informationsmaterial/material finns lättillgängligt.
- att hemsidan hålls uppdaterad beträffande bisjukdomsfrågor.
- initiera och medverka i konferenser och göra utbildningsinsatser.
- påverka biodlare så att fler rapporterar in sina bigårdar till Länsstyrelsen.

Bihälsokommittén: Sture Käll, Preben Kristiansen, Carina Karlsson, Johan Wallin och Klas-Olof Ohlsson.

Ledamöterna i valberedningen berättar gärna om hur deras arbete går till och om någon vill veta mer så är det bara att höra av sig. Från vänster Gunnar Henriksson, Lennart Fält, Stig Hansson, Kent Törnkvist och Sören Ohlsson.

Valberedningen vill ha förslag på kandidater

ANNA AHNÉR

Det viktiga arbetet att ta fram förslag på styrelseledamöter sköts av valberedningen. Den här perioden är det fem herrar som har uppdraget.

De är: Sören Ohlsson, Ullared, Gunnar Henriksson, Vänersborg, Kent Törnkvist, Örebro, Stig Hansson, Hässleholm, och Lennart Fält, Storfors, som är sammankallande.

– Valberedningen bör vara känd i hela Sverige, säger Lennart Fält.

Han vill skicka med en uppmaning till alla distrikt och alla medlemmar att fundera och höra av sig om vänner och kollegor som skulle kunna passa in i förbundsstyrelsen.

– Vi arbetar kontinuerligt fram till nästa val, säger Gunnar Henriksson.

Styrelsen ska tillsammans ha en bred kompetens.

– Det har kommit många nya medlemmar till förbundet och det vore trevligt att få in någon som inte hållit på med biodling så länge i styrelsen, säger Kent Törnkvist.

Ett genomarbetat och väl förankrat

förslag från valberedningen är viktigt men det kan ändå hända att det presenteras motkandidater på riksförbundsmötet och det måste man vara beredd på.

Nästa förslag ska presenteras i februari 2017. Att det nu blivit två år mellan riksförbundsmötena tycker ledamöterna i valberedningen är bra. Det blir kontinuitet på ett annat sätt. Dock finns risken att hela styrelsen hoppar av och att alla ska ersättas samtidigt.

När valberedningen får förslag tar de kontakt med personen både på telefon och personligen. Intervjuer genomförs och kandidaten får veta mer om vad som förväntas av en styrelseledamot och ungefär hur mycket tid uppdraget tar. Referenser tas också. Därefter kan valberedningen ta ställning till om personen kan utgöra ett bra komplement i styrelsen.

Uppgifter som lämnas till valberedningen stannar hos valberedningen. Allt behandlas konfidentiellt.

Varför ska man engagera sig i förbundet?

– Om man tycker att biodlingen ska utvecklas så får man engagera sig. Det bästa sättet att förändra något är att påverka och då får man engagera sig, säger Gunnar Henriksson.

Fakta

Distrikten lämnar förslag på representanter till valberedningen och väljs av riksförbundsmötet. Valberedningen tar fram förslag på ledamöter till förbundsstyrelsen.

Förbundsstyrelsen väljs vid riksförbundsmötet.

Alla medlemmar kan lämna förslag till vilken person som helst i valberedningen.

Kontaktuppgifter till ledamöterna i valberedningen

Lennart Fält,
sammankallande
falt.lennart@swipnet.se
070-893 77 54

Biodlare sedan 35 år. Styrelseledamot i förbundsstyrelsen 2001-2009. Ordförande i Värmlands biodlardistrikt.

Kent Törnkvist
Ledamot
kent.tornkvist@telia.com
070-558 74 44
Biodlare sedan 35 år. Ledamot i Örebro läns biodlardistrikt och var tidigare ordförande.

Stig Hansson
Ledamot
bistig@tele2.se
0709-60 91 23
Biodlare sedan 35 år. Har varit ledamot i förbundsstyrelsen och i Skånes biodlardistrikt.

Sören Ohlsson
Ledamot
sorenohlsson46@gmail.com
070-660 05 40
Biodlare sedan cirka 50 år. Har varit ordförande i Hallands biodlardistrikt.

Gunnar Henriksson
Ledamot
gu.henriksson@telia.com
0521-661 73
Biodlare sedan tre år. Vice ordförande i Norra Älvsborgs biodlardistrikt.

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Bjäre Bf Årsmöte ons 18 nov kl 19 i föreningsstugan i Rosenhult. Styrelse + fd sockenombud träffas kl 18. En honungsbuk till bedömning lämnas till någon i styrelsen senast 15 nov + bedömningskort. Tag med årsrapporten. Ev. avsägelser till kassören senast 1 nov.

Dalslands södra Bf 19 nov Årsmöte 18.30 Stationshuset, Brälunda.
Hela programmet på: www.skaffabi.nu

Dingleortens Bf Årsmöte mån 2 nov, kl 19 i Bärfendals hembygdsgränd. Förhandlingar, kaffe, drottninglotteri, honungsbedömning. Kom ihåg att ta med årsrapporten

Finspångortens Bf Onsdagen den 4 november 2015 kl.18. Årsmöte på Torstorps IF s föreningslokal, Najenlunden.

Gråstorps Bf 16 nov. Hämta *oxalsyra* hos Bernt Carlsson 16–19.
19 nov. Årsmöte i Pingstkyrkan kl 19. Medtag honungsprov och årsrapport. Servering och lotteri. 9 dec. *Grötfest* i Pingstkyrkan kl 19.

Gäsene-Herrljunga Bf Föreningsbigården BjörkeKuppan. 19 nov kl 18 *Oxalsyra-utdelning*. 21 nov kl 10-15 *Loppmarknad*. 27 Nov Kl 18 Årsmöte. Alla övriga torsd. kl 18 *Bigårdsträff* vid BjörkeKuppan.

Göinge Bf Årsmöte tisdagen den 17 november kl 18.30. Nedanbäcks Gårdsbutik. Vi bjuder på förtäring. *Föreningens 90 år* planerar vi fira fredagen den 4 dec. Se i Göingedraget som skickas ut i början på november.

Göteborgs Bf 19 nov kl 19.
Program: Årsmöte och honungsinlämning för bedömning. Plats: Gunnilse gamla skola.

Högsbyortens Bf Sö 15/11 kl 16 årsmöte och honungsbedömning Hembygdsgränden Fågelfors. Enkel buffé serveras.

Katrineholms Bf Årsmöte onsdagen den 11 november kl 18 i Studieförbundets lokaler i Katrineholm.

LandskronaKävlinge Bf Årsmöte Lör 14 nov kl 10 i fiskestugan i Häljarp. Lämna in honung för bedömning samt årsrapporten. Glöm ej honungsbedömningskortet.

Ljungbyortens Bf Årsmöte tors 12 nov kl 19 på Ljungsåtra, Ljungby. Fika, lotteri. Medtag årsrapport.

Lunds Biodlare Årsmöte den 25 november

kl 19 på Linerogården.

Malmöortens Bf Årsmöte sönd. 22 nov kl 14. Wowragården, Klågerupsvägen 475, 212 36 Malmö. Årsmötesförhandlingar, prisutdelning från honungsbedömningen, och så lotter vi ut 2 st. drottningar på alla inlämnade årsrapporter. Så skicka in din rapport, till Per Andersson, Rudbecksg. 53, 216 22 Limhamn, eller tel. 040-150332, eller e-post biperarne@tele2.se Fören. bjuder på smörgåstårter, öl/v. kaffe med kaka.

Mölnåls Bf Årsmöte tisdag 3 nov kl. 18.30. Obs annan mötelokal: Hallensskolan, Källåsvägen 31, Källered. Årsmöte, utlottning av bidrottning och servering mm.

Nordmaling-Bjurholms Bf Årsmöte 22 november kl 13 i Hjäggsgö Bygddegård (Kallhögen)

Ringsjöortens Bf Mån 16 nov kl 18.30 är det årsmöte i Lyby församlingshem. Efter årsmötet berättar Norra Åsbo-föreningens Kent Toft om mjödtillverkning.

Sundbybergs och Spångaortens Bf *Månadsmöte med årsmöte* 25 november, kl 19 i ABFs lokaler, Esplanaden 3 C i Sundbyberg. www.sundbybergsbf.se

Söderåsens Bf Tisdagen den 3 November kl. 19 i Stenestads bibliotek. Årsmöte.

Södra Vätterbygdens Bf har årsmöte söndagen 22 november kl 15. Hålls i ekobyns bystuga, Korgebovägen 75, Ljungarum. Kör Herkulesvägen söder ut. Sväng två ggr vänster efter Erikshjälpen. Välkomna!!

Tanums Bf Årsmöte 12/11 kl 19 i Rabbals-hede Folkets Park. Alla hälsas välkomna.

Tomelillaortens Bf Årsmöte 12 nov kl 19, Tomelilla, tid och lokal meddelas i särskild ordning.

Tumbaortens Bf Årsmöte 2015-11-14, Kl13:00 Vårstakyrka Servering kaffe/smörgås.

Varaortens Bf Årsmöte sö 22/11 kl 14 på Vara folkhögskola. Utlottningar av drottningar, kaffe. Årsrapport och honung för bedömning lämnas till Hilbert eller Bengt-Olof senast 5/11.

Vikbolandets Bf årsmöte fredagen den 20 november kl 18 på Stegeborgsgården. Först har vi årsmötesförhandlingar, sedan äter vi en jultallrik. Priset för jultallriken är 275 kr. Till årsmötesförhandlingarna behövs ingen föransökan, men om du vill äta måste du anmäla till i trivselkommittén, Wille, wille.lindholm@telia.com, telefon 0125-50579.

Bindande anmälan senast 14/11, helst tidigare.

Västernärkes Bf Årsmöte lördag 21 november 14 på Oxelgården i Fjugesta. Ingvar Arvidsson berättar om Nordiska bin. Därefter sedvanliga årsmötesförhandlingar.

Västerås Bf Årsmöte Onsdag 4 nov kl 19 i Studieförbundets lokal Pilgatan 8 C, Västerås. Årsmöte, kaffe samt utlottning av drottningar mm.

Västra Frölunda Bf Välkomna till årsmötet torsdagen 12 november 2015 plats Sjöbergen i klubbstugan klockan 18.
Välkomna Styrelsen

Östra Sörmlands Bf *Medlemsmöte* onsdag 18 november kl 19 på Solberga gård.

Se www.ostrasormlandsbiodlare.se.
Örebro Bf Årsmöte måndagen den 9 november kl 18, Karlslunds Motionscentral och Café, Gäddestavägen 3, Örebro. Kaffe och smörgås. Anmälan Git Welamsson, gits.post@gmail.com/073-872 38 03.

Jul- och nyårsledigt på SBR:s expedition

I år har vi stängt expeditionen fr o m 23 december t o m 7 januari 2016.

Betala medlemsavgiften före 1/12 så får du nr 1 2016 av Bitidningen!

Exp

Vi minns

Gunnar Svensson
Tranåsortens Bf
Bengt Gunnarsson
Falkenberg-Ätradalens Bf

11-13 mars 2016

Become i Malmö

– kom och möt biodlare från när och fjärran!

Nu är det dags för anmälan till denna unika biodlarkongress för att få bra pris på avgiften.

All information finns på www.become2016.com. Om du inte har tillgång till internet, kontakta Marita Delvert tel: 0736737428. Programmet kommer att erbjuda något

för alla med intressanta föreläsningar och workshops. Utöver en stor utställning blir det innehållsrika samtal av olika slag och dialog med politiker och andra makthavare. Tolk finns under de föreläsningar som inte sker på svenska.

Välkomna!
önskar Biodlarna, BF och SLU

Dags att söka pengar?

Nu är det tid för årsmöten då styrelserna i våra föreningar och distrikt förbereder verksamheten för nästa år.

Det är också nu ni skall fundera över om ni har anledning att söka ekonomiskt bidrag från de fonder som Biodlarna styr över.

Det handlar inte om några jättebelopp, men för en förening med begränsade resurser kan även några tusenlappar vara av stort värde. Mer information om fonderna finns på Biodlarnas hemsida under fliken "Om SBR". Där kan ni även hitta länkar till ansökningsblanketter. Sista ansökningsdag är den 10 december för samtliga fonder, beslut om utdelning

sker senast i mars året efter.

De tre fonder som finns är:

HF-fonden

85 procent av avkastningen delas ut. Minst hälften till föreningar och distrikt. Ur HF-fonden kan medel sökas för allt som rör bin och biodling.

Biodlingens Vänner

Medel ur fonden skall utgå för att främja biodlingen genom forskning och utvecklingsverksamhet.

Köpes

Böcker, broschyrer och inbundna tidningar om biodling köpes. Ska bygga upp ett skandinaviskt bibliotek och ger bra pris. Tel 0047 90827397 mejl rrk@tb.no

Redskap för drottningodling köpes. Allt av intresse. Kontakt: samuelsson-christer@hotmail.com, 070-1574267.

Köpes drottningkupor och uppstaplingskupor i Skåne. 0736106896.

Säljes material mm

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge 070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppettider se www.freddyduwe.com

Bi & Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala
Öppet: 15 April–15 September
Måndag 15.00–18.00.
Öppet även Tisdag–Lördag om ni ringer innan så att vi kan boka en tid med Er.
Övriga månader enligt överenskommelse.
Se även vår hemsida för sortiment, rabatter m.m.
www.bisvedala.se
0708-95 50 30, 0708-95 50 25

Kompleta och trådade LN-ramar
120:-/10. Solvaxsmältare 480x310 mm 950:-. Präglingmaskin 5 mm celler 290 mm bred 10 543:-. Se info: www.argsometbi.se - finns i Asarum. Björn 0703293262, Jonny 0735233130
mejl: bjorn.gagner@gmail.com

Biredskap, Järbo Biodlarservice. Besök vår webbshop eller vår butik och se vad vi har att erbjuda. Tel.0290 70277. www.jarbobiodlarservice.se
info@jarbobiodlarservice

Göte Palmlads stipendiefond

Räntan delas ut och skall gå till forsknings- eller studieresor med avsikt att förbättra avelsarbetet med bin, men kan inte gå till kongressesor. Stipendierna kan även användas till utrustning i avelsarbete.

Exp

Töreborna Vax

Hos oss kan du välja cellstorlekar 4,9 5,1 och 5,3 mm och drönarvax

Ange cellstorlek vid beställning!
Saknas uppgift levereras 5,1 mm.

Vi rensar varje parti för sig

Märk med namn, adress, tel nr och kolliantal. Ska vi kassera några ramar efter rensningen? Skriv "eldas" på kollit.

Särbehandling

Många biodlare vill ej ha Apistan eller thymolrester (t ex från Apiguard) i sitt vax. Därför särbehandlar vi ditt vax om du skriver ett intyg med namn, adress och tel nr och märker dina kollin med "SÄRBEHANDLAS".

Inlämning av ramar och vax
1 okt - 31 mars

Vaxet ursmält, ramen desinficerad

Vi har även FÖRENINGSPRIS på vaxhantering

Öppettider
Mån-fre 9-16
Lunchstängt 12.30-13.30

VAX KÖPES!

KRAV-godkänt renseri

Allt för biodlaren
Stor som liten

MS Biredskapsfabriken AB

Töreborna

info@biredskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.biredskapsfabriken.se

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Borgmästaregatan 26, 59634 Skänninge
Tel: 0142-482000

Förbundssekreterare

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@bioblarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarvfall@bioblarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@bioblarna.se

Bankgiro: 512-7113 (medlemsavgifter).
Bankgiro: 413-6149 (övriga betalningar).
Plusgiro: 86 85-0 (övriga betalningar).

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÅLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@bioblarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja

VIKARIERANDE UTVECKLINGSKONSULENT

Lotta Fabricius-Kristiansen. Tel 0142-482004.
lotta.fabricius-kristiansen@bioblarna.se

REDAKTÖR

Anna Ahnér – anna.ahner@bioblarna.se
Storgatan 41 G, 69632 Askersund
0142-482006

Prenumeration på BITIDNINGEN
Tidningen är en medlemsförmån för medlem-
mar i Biodlarna. Du kan också prenumerera
separat på Bitidningen. Du betalar då 500 kr för
ett helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN
skickas till redaktörens adress. Författarna
ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej
behöver återge redaktionens eller förbundets
mening. Ett år efter utgivning av den tryckta
tidningen läggs denna ut på SBR:s hemsida
bioblarna.se

Annonser till BITIDNINGEN
Till Bitidningens redaktör. Se adresser och
telefon och e-post härintill. Annonsspriser se
information här nedan.

WEBBANSVARIG

Anna Ahnér, Tel 0142-482006.
anna.ahner@bioblarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: mats@vinningsstorp.se

Biodlarnas BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala bib-
liotek.

BIODLARNAS STYRELSE

Förbundsordförande
Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0736-737428.
marita.delvert@bioblarna.se

Vice förbundsordförande
Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
sture.kall@bioblarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Gustav III:s väg 80, 16837 Bromma.
Tel 070-2163390.
lars.hellander@bioblarna.se

Styrelseledamot: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 073-8458515
monica.selling@bioblarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmarå.
Tel 070-9929330.
ingmar.wahlstrom@bioblarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenborg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
hanne.uddling@bioblarna.se

Styrelseledamot: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@bioblarna.se

Styrelseledamot: Richard Brolin
Karlavägen 24 A Lgh 1101, 53132 Lidköping
070-6692872. richard.brolin@bioblarna.se

Styrelseledamot: Ingevald Holmqvist,
Ostronstigen 8, 94135 Piteå. 070-3191451.
ingevald.holmqvist@bioblarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion. anna.ahner@bioblarna.se
Tel 0142-482006.

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm
hög, eller motsvarande: s/v 5.400:-, 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210
mm, eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttandelssida (1/8), format - 120 mm x 50 mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-,
4-färg 3.000:-.

Sextandelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-,
4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: sv/ 300:-, ej färg.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på var-
andra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella
bildfiler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten).
Det kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet
lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder
med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttandelssideannonser och större tillkom-
mer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn
taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen
under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga
bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bok-
stäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3
orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser
är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Beta i god tid
så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader (- 60 bokstäver) - 50:-, 3 rader (ca 61-90 bokstäver)
- 75:- och 4 rader (ca 91-120 bokstäver) - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Gratisannonser mejlas eller skickas med post till redaktören.
Övriga radannonser skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med annonstexten
angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver. Radannonser
som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet kompletteras
med separat inskickad annonstext, via mejl eller brev. Betalning kan också ske
via plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad text med mejl,
med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra ihop. Ange noga
på inbetalningskort då sådant används och med annonstext, om denna skickas
separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer
med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Innehåll 2015 i Bitidningen

Sidangivelserna börjar med sidnumret varefter följer tidningsnumret, t ex 2-1/2, sid 2 i nr 1/2. 3-10 betyder sid 3 i nr 10.

Avelsarbete

Drottningodling/Avel	20-5
Extrem rekombination motverkar inavel	28-10
Föreningen Svensk Buckfastavel	14-1, 22-5
Ligusticagruppen	17-1/2, 20, 22-5, 28-7/8
Projekt NordBi	12-1/2, 22-5
SBR:s biodlingskommitté	22-5, 26-11/12
Stöd till parningsstationer och parningsplatser	16-1/2
Svenska Carnica Gruppen	22-5
Svensk Biavel	19-5

Biprodukter

Honungens ursprung utreds med metabolomik	5-7/8
Ren honung i stan	11-3
Salva – det finns inga undantag	12-10
Vax i din biodling	14-3
Vax är inte bara vax	24-3

Bisjukdomar, parasiter och förgiftningar

Amerikansk yngelröta, hundar	12-11/12
Bihälsa	18-1/2, 10-3, 24-5, 24-6, 22-7/8, 24-9, 24-11/12
Bitillsyn med nya möjligheter	8-1/2
Lilla kupskapbaggen i Italien	21-1/2, 24-11/12
Yngelrötan – ständigt återkommande	22-3

Biskötsel och forskning

Aktivitetsnivån i bisamhället	21-3
Bin på små celler mer hygieniska	21-3
Hur klarar honungsbin av temperaturökningen?	12-5
I bigården	6-3, 30-4, 6-5, 10-6, 6-7/8, 6-9, 8-10
Nya rön om bins sovvanor	20-3
Oberoende rapport visar risker med neonicotinoider	10-5
Självmedicinering hos bina	5-1/2
Utfodring med socker påverkar genaktivitet	13-1/2
Vilda bin far illa av växtskyddsmedel	6-6

Tips

Bipaviljonger	6-1/2
Så bygger du en topplistikupa	18-7/8

Från andra länder

Biodlare i Uruguay	24-7/8
HoneyMex – biodling i Mexico	10-1/2
Savannernas honung	14-11/12

Föreningar, distrikt och förbund

Almanackan	29-1/2, 29-3, 37-4, 29-5, 29-6, 29-7/8, 29-9, 29-10, 28-11/12
Bibutiken	32-1/2, 32-3, 40-4, 32-9, 32-10, 32-11/12
Billigare prenumeration på bitidningar	23-11/12
Eskilstuna Bf, fältstationen Rödrömmen	16-10
Högsbyortens Bf	26-7/8
Junior	19-10
Ledaren	3-1/2, 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7/8, 3-9, 3-10, 3-11/12
Membit, medlemsystem	12-7/8
Norrbottnens biodlare, träff i Kalix	22-9

Riksförbundsmötet 2015	16-6
SBR:s etiketter	26-6
SBR:s fonder	29-11/12
SBR:s hedersutmärkelser	28-1/2, 19-6, 28-9
SBR:s kommittéer	11-9, 24-10, 26-11/12
SBR:s statistik	26-5, 12-7/8
SBR:s valberedning	24-3, 27-11/12
Tillsyn av blivande biodlare, Gäsene-Herrljunga	21-1/2
Tänk på det här inför årsmötena	23-9
Tävling, månadens bild	25-7/8, 24-10, 23-9, 16-11/12
Utbildning	22-6, 6-10, 26-11/12
Vena Hultsfred invigde visningskupa	29-9
Vi minns	29-1/2, 28-29-3, 36-37-4, 28-29-5, 29-6, 29-7/8, 29-9, 29-10, 28-11/12
Örebro läns biodlardistrikt, Lurö	26-10

Information om och utveckling av biodlingen

Anmälan till länsstyrelsen	1-1/2
Bihusesyn 2015	Bilaga-4
Bikalendern	5-6, 13-7/8, 18-10
Binas hälsa, konferens	5-10
Biskakaren	8-4
EU:s nationella program	10-4, 21-10
HMF	12-3
Klimatförändringen påverkar biodlingen	20-3
Livsmedelsstrategin	19-11/12
Svenska Bin	12-9

Övrigt

Apimondia	6-11/12
Barn – framtidens biodlare	8-11/12
Beecome	5-9
Biets dag	25-10
Biodlarnas hus finns i Skänninge	5-4
Biodling i Gällivare	16-5
Biodling i Åre	16-9
Brev till redaktionen	22-1/2, 27-3, 11-4, 19-5, 28-6
Extra mycket läsning under 2016	5-11/12
Flow hive	11-4
Frimärken sprider kunskap om bin	12-4
Hårda klappar, boktips	22-11/12
Josef Starks stipendiefond	29-4
Julen doftar honung, recept	20-11/12
Kent Törnkvist, fick stöttning av föreningen	21-6
Ny redaktör	5-3
Stölder av samhällen och kupor	12-11/12
Tack för alla år! Erik Österlund	6-4
Tredje björnangreppet	5-5
Tymol fungerar bra	17-3
Ung forskare prisad, honung	13-10
Utän blommar inga bin	13-11/12
Utrustning, kläder	16-7/8
Varsågod och smaka	28-9
Vildbin behöver landskap med mångfald	14-7/8
Öppet hus hos Sigtuna honung	18-9
Örebro kommun satsar på bin	20-10

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,
Borgmästaregatan 26, 596 34 Skänninge.

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

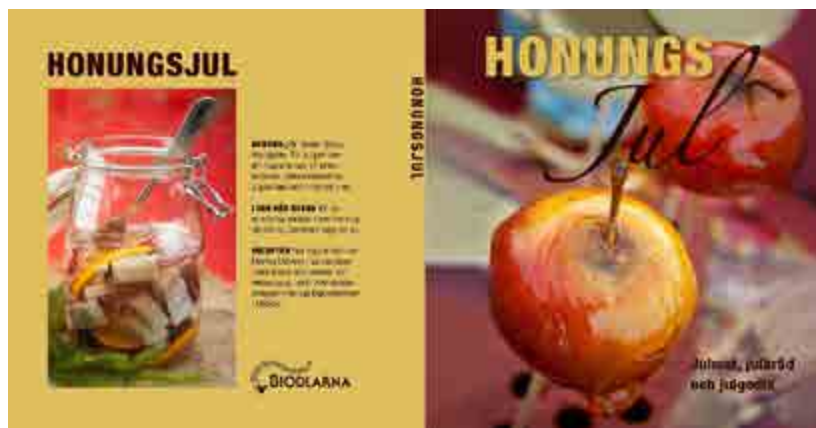
Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen
med den nya adressen angiven på tidningens framsida,
dvs ej på adressidan.

Erbjudande från BiButiken:

Beställ på www.biodlarna.se eller ring Biodlarna direkt på telefon 0142-482000. • Alla priser inkl frakt.

• Undvik faktureringsavgift genom att betala säkert med konto/kreditkort i vår nätbutik.

• Vid betalning mot faktura tillkommer 30 kr i faktureringsavgift

Honungsjul

Art nr 91015

149 kr

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 199 kr inkl frakt

Julmat, julbröd och julgodis!

I den här boken får du smakrika recept med honung på allt du behöver laga till jul.

Recepten har tagits fram av Marita Delvert i samarbete med lärare och elever vid restaurang- och livsmedelsprogrammet på Dackeskolan i Mjölby.

Pussel

Art nr 53717

39 kr

Pris inkl frakt

Ord. pris: 49 kr
inkl frakt

Pussel med vacker bi-bild
och Biodlarlogga.

7 bitar, 18 x 14 cm.

Tillverkat i Europa av
återvunnen kartong.

Mössa

Art nr 53715

99 kr

Pris inkl frakt

Ordinarie pris: 130 kr inkl frakt

Härlig mössa att ta till i kylan!

Färg: svart med gul logo. Storlek:

One-size. 50 % polyester,

48 % bomull och 28% spandex.

Innerfoder i fleece.

